

LITERÁRNÍ ŽIVOT

BACH V BEAT MOLL

Vojtěch Vacek

Přišel. V černém baloňáku, zmáčený a prostydlý.

Paruku a vyšívaný frak odhodil na židli. Pak udušil cigaretu. Na piano sáh! „Dovolte mi představit se: Jmenuji se Bach!“

Druhá básnická sbírka Tima Postovity *Motýlí pavilon* (Host, 2021) vyšla už v průběhu minulého roku, oficiálního křtu se jí však dostalo až v předjaří toho letošního. Dvanáctého března 2022 se příznivci Postovity poezie konečně sešli, aby oslavili existenci knihy, která mnohým z nich už dávno putovala krevním řečištěm. Autor pro tu příležitost zvolil bar Podtvrzí na pražském Žižkově, provozovaný organizátory stejnojmenného hudebního festivalu.

Hospoda není velká. Sestává ze dvou spojených místností, v jedné je bar, ve druhé stoly, židle, místo na stání a naproti nim se tísní vyhrazený prostor, který si pojmenujeme jako pódium. Obě místnosti byly toho večera zcela zaplněny návštěvníky. Ti před začátkem akce projeví nadání pro řešení prostorových rébusů, a tak se nakonec před pódium poskládali natolik precizně, že by z pohledu shora neprosvítal ani střípek podlahy. Přesto se někteří dovnitř nevepali a museli zůstat sedět vedle na baru. Jedna z účastnic, která nedorazila včas, okomentovala situaci takto: „Chodím sem často a mám to tu fakt ráda, ale měli by si sem k tomu baru pořádně obrazovku, kde by dávali přenos z vedlejší stage. Takhle, když přijdu později, mám z těch čtení hovno.“

Pro Postovitu je však Podtvrzí srdeční hospoda provozovaná jeho blízkými přáteli a křest *Motýlího pavilonu* by si – podle svých slov – jinde nedokázal představit. A má recht! Tam, kde jsou lidé naskládání vsedě na zemi, u stolů, vestoje mezi dveřmi, postávají podél zdi, usrkávají pivo z püllitrů a soustředěně poslouchají, je prostředí, které poezii Tima Postovity přirozeně doplňuje.

Jsem bez peněz. Jako vždycky. Za kafe a jeden štok budu s vámi chvíli hrát. A třeba twist!

*A třeba rock!
Nečekal, až někdo kývne. Dupnul čtyřikrát – a pak začal dole v basech tenhle chorus hrát.*

Úvodního slova se chopili autorovi přátelé. Mluvil básník a barman Petr „Zombák“ Hudec a dramaturgyně Čítárny Unijazz Anna Kotvalová, která přečetla úryvek z *Horečky Václava Hraběte*. V něm tento klasik české beat generation uvažuje o tom, co znamená být básníkem, a jeho slova jsou přiléhavá i k osobě Tima Postovity.

O poezii ještě bude řeč, teď bych vám ale rád vyjevil něco, co si k sobě hned při příchodu do podniku připoutalo pozornost všech návštěvníků, vám čtenářům to ale doposud zůstalo skryto...

O pódium stálo opřené violoncello!

Keishiro Mikawa je student čtvrtého ročníku pražské HAMU, který mimo jiné hraje na cello v kapele Čtvrť na smrt. Na pódiu se sešel s autorem křtěné knihy a společně

Anna Kotvalová uvádí Tima Postovitu (vlevo), s cellem Keishiro Mikawa

se dali do díla. Během následující hodiny zaznělo čtení napříč *Motýlím pavilonem* současně s druhou *Suitou pro sólové violoncello* Johanna Sebastiana Bacha v Mikawově interpretaci.

Sklobit hudbu a čtení tak, aby spolu fungovaly, není jednoduché. Nemusí se to povést ani s kvalitními ingrediencemi – ostatně ani nejlepší řecké olivy nebudou požitelné, zakápneme-li je domácím lesním medem. O to větší je radost, když se taková kombinace podaří.

Postovitova verva a „rozepjatost“ v symbióze se sametovým zvukem violoncella a logickou krásou Bachových melodií napustila místnost jakýmsi atmosférickým rosolem, který byl překvapivě snadno dýchateľný.

To byl chorus o životě, o slávě a o hladu, jak hrál, aby králi spravil po večeri náladu. Jak je těžké napsat rychle pro biskupa mši, když ti tluče na dveře exekutor a vši.

Kdybych měl hledat vhodné přízvisko pro poezii Tima Postovity, řekl bych, že je – naléhavá. Ale je také potřeba říct, že nejde o verše s vědomou ambicí upozorňovat na společenské problémy, a apelovat tak na čtenáře, aby je reflektoval. Postovit neformuluje obyčejný názor, on hněte substanci okolního světa do tvaru básně. Dělá to pod vlivem schopnosti vidět, co je palčivé, která je spojená s nemožností od-vidět, co už jednou bylo viděno. Takový způsob nahlížení pak nutně zahrnuje nejen to nemocné a temné, ale také vše léčivé a krásné. Básně *Motýlího pavilonu* tak připomínají noční oblohu, která je „tmavě tmavě modrá / až do černá“, po níž se prohání souhvězdí pralesního šelem s vědomím, že na druhé straně polokoule už si hvězdní lovci brousí hroty oštěpů.

Tato bytostná upřímnost Postovity poezie je hlavní příčinou tak hojně účasti na všech jeho autorských čteních, nejen na tom v Podtvrzí. Dalším důvodem je jeho schopnost podávat své texty strhujícím způsobem. Autor neukládá hady ke spánku, nýbrž je láká na světlo a nechává je syčet pod nohama posluchačů, jež tak drží ostražitě před dalšími slovy a verši, které mohou se stejnou pravděpodobností pohládit i uštknout.

Postovit získal v této dovednosti zkušenosti především na platformě slam poetry, které je

aktivním účastníkem. I když mu – jak vysvětluje – poslední dobou nezbývá čas objíždět jednotlivá klání, protože se věnuje pomoci ukrajinským uprchlíkům.

Na rozdíl od *Magistrály* (Pointa, 2019) – autorovy prvotiny – však nyní sledujeme odklon od slamového žánru. Struktura textů *Motýlího pavilonu* už nepotřebuje onu charakteristickou formu, rytmus podtržený rýmy s třaskavou směsí trefnosti a explicitní formulace žitého a vnímaného – to je korpus, který si Postovit předpekl v *Magistrále* a na četných slamech. Ve křtěné knize nicméně nachází vlastní způsoby, jak s poezií zacházet, které jsou tlumenější, ovšem neméně zvukné. Autor zde došel výrazu, jenž není pod přímým vlivem pravidel, které si žádá živé publikum. Takto osvobozená poezie pak promlouvá hlasem jedinečným nejen mezi slammery – vydávajícími se mimo pole žánru –, ale i v české literatuře obecně.

Jak je krásné chodit městem, když zavřeli hospody, a v hlavě ti něco zpívá a není to z náhody. Jak je možné přežít krále, císaře a říše, i když nemáš na činži, i když ti kručí v břiše!

Součástí večera byla také skleněná amfora, do níž návštěvníci vhazovali dobrovolné vstupné. Když Keishiro Mikawa dohrál přídatek, kterým byla skladba „Julie-o“ od soudobého violoncellisty a skladatele Marka Summery, nádoba oběhla tleskající publikum kolem dokola. Už zkraje večera bylo avizováno, že výtěžek ze čtení půjde na pomoc Ukrajině, se kterou je Postovit spřízněn původem.

Křest *Motýlího pavilonu* se stal jedním ze dvou večerů, jejichž výtěžek pomohl zafinancovat nákup termovize pro jednu z ukrajinských brigád, které tato technologie scházela při obraně proti ruské armádě. Druhým večerem této Postovity iniciativy bylo autorské čtení Kláry Goldstein a Terezy Šustkové o několik dní dříve. Dohromady se vybralo přes dvanáct tisíc korun.

Dohrál, dopil, rozloučil se. Řekl: „Je čas k návratu. Ráno musím být zas klasik. Zaplatte tu útratu. Až vás budou strašit KRÁSOU, z které padá prach, řekněte, že za kafe hrál tohle s vámi Bach!“

Poznámka:

Součástí textu je báseň „Jam Session“ (HRABĚ, Václav: *Blues, Labyrint*, Praha 1999.)

Tim Postovit křtí svůj *Motýlí pavilon*

SLOUPEK

KNIHOBUKKY V KADIBUDKÁCH?

Svatava Antošová

Jistě mi dáte za pravdu, že knihobudky nejsou špatný nápad. Člověk se může důstojným způsobem zbavit knih, které mu v domácí knihovně přebývají, a zároveň si v nich najít tituly, které by rád měl. Je to takový spontánní, byť anonymní „čendž“, nikdo nikomu za nic neplatí, vše funguje na bázi jakési knižní solidarity. Trochu sice ostrouhají antikvariáty, ale najdou se i tací, kteří tu a tam knihy z nějaké knihobudky doslova vyluxují a pak s nimi spěchají do antíku ve snaze získat pár drobných na pivo v petce.

Jestli se knihobudky někde rozrostly jak houby po dešti, tak na vlakových nádražích. A nezásobí je jen jednotlivci, ale mnohdy i knihovny, které tímto způsobem odlehčují svým přeplněným skladům a přesouvají do knihobudek tituly zastaralé nebo ty, jež si nikdo nepůjčuje. A nebyt knihobudek, skončily by ve stoupě, byť se mezi nimi často najdou vzácné poklady. Jako například v té na teplém nádraží, kde jsem lačně hmátla po svazecích poezie z někdejší velmi slušné edice Světová četba (Trakl, Masters, Frost, de Lautréamont, antologie belgických básníků), ale i po vzácnostech z prózy (di Lampedusův *Gepard* či Byrdův polární cestopis z Antarktidy *Sám a sám*). Podobně udržovanou, ve smyslu: pravidelně doplňovanou knihobudku mají i na ústeckém nádraží a na nádraží v Dubí, které funguje jen o víkendech. Jen o víkendech totiž jezdí vlaky, vozící výletníky do Krušných hor.

Jako odstrašující příklad slouží nádraží na Moldavě, kde býval v roce 1938 výpravčím spisovatel Adolf Branald, a pokud na ně čas od času z věčných lovišť zazří, musí se v hrobě obracet. Obrovská nádražní hala je tu už roky nejen prázdná, ale budí dojem, že je i vyrabovaná. Ba co víc, celoroční vlhké a chladné počasí udělalo své a přidala se plíseň. Nevím, koho napadlo udělat z téhle ruiny nikoliv knihobudku, ale přímo knihoboudu! Knihy najdete vyskládané na polici pod okénkem výdejny jízdenek, ale i poházené na staré dřevěné lavici – s označením VOLNÉ KNIHY. Nicméně i mezi plesnivějšími svazky Tondy Zápotondy a klasiků marxismu-leninismu jsem našla dva poklady: Jeffersovu *Pastýřku putující k dubnu* a *Cestu slepých ptáků* Ludvíka Součka, která mě provázela dětstvím a raným dospíváním. Domů jsem si s nimi přinesla nejen vlhkost nasáklý pach, ale také breberky, které jsem se jala bryskně drtit palcem, sotva začaly vylézat ze svého literárního úkrytu.

Avšak nejen nádraží se může stát knihobudkou. Když jsem tuhle procházela Velkými Žernosekami, zjistila jsem, že ji lze udělat i z nepoužívané budky telefonní. Ta žernosecká byla knihami narvaná k prasknutí, ale protože přišlo a foukal boční vítr, byly všechny svazky silně promočené, takže mě přešla chuť se v nich přehrabovat. Ale to není vše. Naprostý bizár jsem potkala na svých toulkách Krušnými horami. V jednom místě je bývalá hájovna, kterou patrně někdo od lesů odkoupil a trochu si ji upravil pro víkendové pobyty. Někdy tam stává auto, větrá se tam, je slyšet lidské hlasy. Většinu roku je ale objekt bez života. A v jeden takový „mrtvý“ den jsem šla okolo. O kus dál mezi stromy stojí dřevěná kadibudka, a jelikož nastala nutnost, řekla jsem si, že ji použiji. Jaké však bylo mé překvapení, když jsem otevřela dvířka s vykrojeným srdíčkem a uvnitř na sedacím prkénku spatřila až do stropu vyskládané knihy! Knihobudka v kadibudce? A tady v lese?! Smysl mi unikal... Nakonec jsem si to vysvětlila tak, že si sem majitelé ty knihy z nějakého důvodu jen odložili, než je někam odvezou. Ale hygienický ostych hraničící s něčím, co by se dalo nazvat „fekální pietou“, mi velel, abych na knihy ani neshahala, ani si žádnou nebrala domů. ■